

Сёңтерүү үзүү

1930 сүлхү ноябрён 1-мөшөнчен тухат

электронлай адрес:
print@vurnar.cap.ru

Варнарай район хакчы

2011 сүл
сөртме/июнь/үйләхен
8-мөш
юн кун
65/10382/ №
Хакчиреклә

АКАТУЙ-2011

Сүмәр турри тыр-пул парать

Түперен күнөпех пёрөхрүү пулин те Акатуй сасси кантэрла иртиччене хаваслай янәрапе

— Күнөхтүүри үзүү
пархатар кана, вайл паха
тухаж пуласса систер-
кен паллә — терә Чаваш
Республикин Мини-
стресен Кабинечен
председател Олег
Макаров, Варнарай район
сыннисене Акатуйпа
саламлама килнэскер.

Премьер-министре чавашсен
аваллых уяве темле асамлакла
тыктылани түрхе сисчеч. Район-
ти культурунда кану центрэ сыйваж-
ынче ўссе парна «Мастиарсен хули-
пек вайл питек каслаканса пал-
лашр.

Курав-хулара кашни ял поселе-
ници ал астисен ёфесен вырдан
түнүн: чаваш төррисим аяран ял-
кышса илретесе, наци түмөсем
таждынна арсынсеме хөрөмсөм
юрлакан юрлесем, төрлөн инстру-
ментсем калпракан көбөсем аякка
юхацс; йывацран касса калпран,
авса сыхнх, ытти эрешлэл яланла-
сичене күса илгеймestэн, чаваш
апачесен төхөмдө шарши сামса-
на калтактай... Пысак ханасен ўй-
ратах Сөньяны Хапаси Иван Абра-
мовын дастанын чарына та-
таже. Батырын хай алтадан са-
вад-сапала, кашак-тирэктэе сүлс-
ренех төлөннөрөт. Йывацран кас-
са калпран хусалдай таварбене
сынсен ылгараха та ылгарах хисе-
лете пүснэрээ, мастиар та веcене
сынсен аларан түртсүн илнен түя-
нине пёлтөрч.

— Акатуй — ёрурган ёрва куза-
кан уяа сөс мэр, ялла хулана та-
чын сыхнтаракан символ та, —
Олег Макаров сок саамхесеме сөр
сыннисене ўрми-кани ишшөн тав-
туре.

Район пүслүхе Анатолий Кузь-
мин кашал агарасим сүр акине
анында веcленене паллартр. Төш-

тырсеме пэрьи йыши куль-
турасен планна пахнинчен ылгарах
акса хаварна, сүртсисем та, көр
тырссим та парка ўсеме саван-
тарасч. Ырд төслөхисен шутч-
че Анатолий Иванович «Санары»,
Карл Маркс ячэллэ, «Победа»,
«Юната», «Луч», «Знамя», «Му-
раты», «Янгичино», аш-какай
комбиначын хушия хусалдхесене
асынч. Куыша Игнатьевна Тара-
сов фермер хусалдхесене та
көртмеле.

Анатолий Кузьмин экономикан
ытти отрасленин ёлекенсен яч-
ке та ырд саама калар. «Август»
Фирман «Варнарай түтш пра-
ратсен завочч» филиал, Варна-
та аш-какай комбинач. «Алек-
сандр» тулил мар явалла обще-
ство, анчарах йөркелене «Ча-
вашкабельмет» акционерсен хупа

обществи тата ыттисем та. Район
вёснече ёлекенсен тивлече, мухтавлай
ёлчөн сөкленет, төрөл вайл.
Ахальтен мар ёнтэ Акапа
Суха түйенч хисепе тивёслисим
50 ынга син пүлч.

Рацэй Пенси фончэн Чаваш
енри управленийн Варнарай район-
нчи ўйралын ертүсн Людмила
Редькован кашар өнччөн «Чаваш
Республикин тава тивёслэ эконо-
мичч», Ярмушары культуры
сүрчэн директорён Надежда Лав-
рентьеван кашар өнччөн «Чаваш
Республикин культурин тава
тивёслэ ёсчэн» хисепе паллар-
сем ялтартма таитанч. Пре-
мьер-министр саван пекех Варна-
та пурнакан Марина Даниловна
уйрал сүрт сөклиме ука-тенк
ийнрикен ёнентерекен свидетель-
ство пач.

Чаваш Патшалай Канашен
депутатч Владимир Свешников
аш-какай комбиначын сынсанас
пахакан цех операторне Маргари-
та Михайловна, механика
цехэн водительне Виталий Ва-
сильева, цех начальникне Аль-
бина Семеновна, депутатен
Варнарай районен Пуххан пред-
седательне Александр Иванова
Чаваш Республикин Патшалай
Канашен Хисеп грамотисиме
числар.

Чаваш Республикин яху-
салай министрён заместител
Наталья Виноградова кашал ял
хусалдай культурисене лайах
тухаж илес шанас пуррине кал-
лар, республикари ака-суха
ёсбен статистикине паллаш-

➡ 2 стр.

Чёмпёрти Акатуй

Таван халдхы չырулак парнелен
Чёмпёрте Чаваш Республикин
Культура күнөсем тата Пётр
Рацэй Акатуй иртн.

Акатуй кун «савар сётелье»
пурланн. Унта Рацэй Федераци-
йнчи тата ют ёл-шывсекчи
Чаваш наци культура пёрлешёв-
сен тата ытти организасим
ертүсисим чаваш халдхын йайли-
йөркүп культурин сыханда ытусене
сүтсөн явн. Мероприятия Рацэй-
ри чавашсен федерации наци
культура автономийн прези-
дентч, Чаваш Республикин
Министрсен Кабинечен Председа-
тэлэн сүмэ — Чаваш Республикин
Рацэй Федерацийн Президентч
сүмени полномочил представи-
тел Геннадий Федоров ертсе
пын. Саван пекех ЧР культура
министр Роза Лизакова, ЧР спорт
министр Анатолий Николаев,
Ульяновск областн шалти
политика министр Татьяна
Кириллова, Чаваш наци конгресен
президентч Геннадий Архипов,
Рацэй Федерацийн Регион
аталанбай министрствин
Нацисем хушишин хутшайусен
департаментн директор Александр
Зорин, Чаваш наци культура автономийн
сүтсисим хутшай.

Акатуй Чаваш Республикин
Президентч Михаил Игнатьев,
Ульяновск областн көлбөрнэттэй
Сергей Морозов, РФ Патшалай
Думин ют ёл-шыв ёсбен
комитетчэн председател Константин
Косачев хутшай. И.Я.Яковлев скверчи Аспа
Берентекенемэрэй паллак умне
чекеч кашалай хунай. Унтан икк
регион ертүс Правительство
сүртөнчие калацу ирттерн.

Акатуй валия ятарласа
Андреян Николаев космонавтэн
пурнажчини пёр сыйлакне театра-
лизасилен, саван пекех Чаваш
патшалай академи юрлана таша
ансамбл «Акатуй» (А.Багапов)
вокалла хореографи сюитине
лартн.

— Акатуй пире ёссе мухтама,
таван сёре юратма, йай-
йөркүп хисеплеме вёртент.
Халхы Акатуй вара халдхы
хушишини туслака, экономикана
культура сыхандахесене сир-
лете пулдашт, — төнгийн
Правительство сүртөнчие Михаил
Игнатьев Президент.

Михаил Игнатьев кашалхи
Культура күнөсем тата Акатуй
хайне евёрлэ старт пулнине,
сакан йыши уява малашине та
ирттерне регионен хушишине
конкурс йөркелесине пёлтөрч.

«Сёңтерүү үзүү» хацата 2011 сүлән иккемеш сүр үзүү валли չырлармалли тапхар веcлене пырать

2011 сүлхү июль-декабрь ўйлаженче «Сёңтерүү үзүү» почта урлай илс тами унчхене пекех — 187 тенк та 80 пуста — չырлармал. Хацата редакция кипсе импелле та չырлармалли пулать, хак — 110 тенк. «Сёңтерүү үзүү» չырлармал Варнарай чиркөвөн прихүч каларса таракан «Георгиевский листок» хацата малашине та түлөвсөр илс тараб.

«Сёңтерүү үзүү» хацатар ах юлар. Юратнай хацата չырлар, вулар!

САНТАЛАК

Кёснерни кун	Эрнэ кун	Шамат кун
9.06	10.06	11.06
+21	+21	+20
+12	+12	+14

«Метеоновости» информасион агентстан информасион тарх.

Ҫумар турри тыр-пул парать

В.Свешников грамота чыслат.

Стадионти канашлу.

Н.Спиридонова.

Варюхинсене – сүрт лартма сертификат.

Р.Большакована – районан Хисеп грамоти.

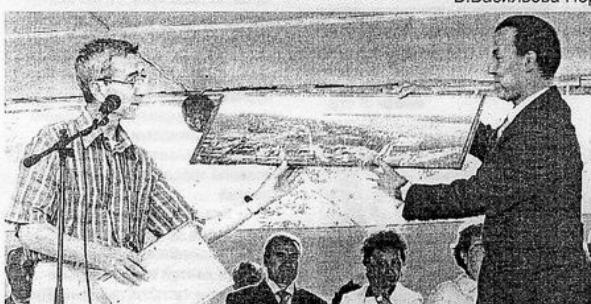
Г.Анисимова.

Вячеслав Ижелеевта Василий Ижелеев.

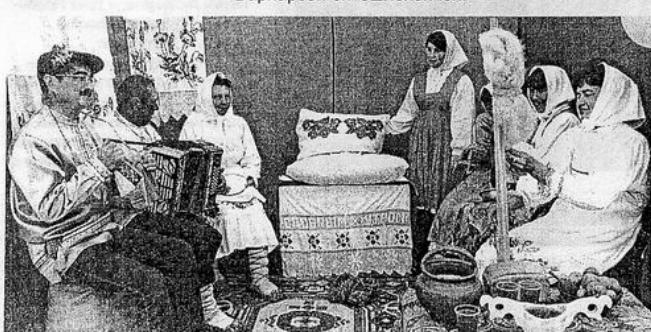
В.Васильева Перекет банкенчен – парне.

Вәрнарсен ентешләхенчен.

Районан пултарулла каччисем.

С.ЧИКМЯКОВА.

(Вәсә. Пүс. 1-меш стр.).

тарнай май Вәрнар районе ңулө сүр акире ыра тәспәх кәтартнине, Вәрнар тәрәхъече бөчен сыңсем пурәнине паләртә. Ун аллинчен Чайаш Республикин грамотисене тәххәрәп илчә: «Илем» кооператив ертүси Валерий Трифонов, А.Игнатьев бермер хүсәләхән тракторист Виталий Скворцов, К.Маркс тата «Ингрин» хүсәләхән механизаторесем Александр Григорьев тата Леонид Леонидов, аш-какай комбинатын мөхәннице цехэн водител Владимир Порфириев, «Санары» хүсәләхән тәп инженерә Андрей Петров, Вәрнарти тыра ىышәнәкан предприятиятин тәп бухгалтер Светлана Тинукова тата К.Маркс яйләллә хүсәләхән тракторист Эдуард Абрамов.

Нумай алчаллә улт әмбәу семье үйрән хүсәләх тытыма в сүрт-йәр сәклиме таварыса памалла мар сәр участокне тибәненең иентегрекен сертификатлә пулчә. Есле чапа тухнай вун-вун ысы, район грамотисене тибәнәшкәрсем, тәп сценәнә ыйшәнч.

Вәрнарсене әвән пекех «Россельхозбанкан» Чайаш енри филиалын директоре Ирина Письменская, «Эверест» пәрлешүртүси Николай Герасимов, паллә енештә Праски Витти ўнер-быттисем саламларәп. Районти культура ушкәнәсем хаваслә юрә-кәвә парнелерәп.

Шыв ыйтәвө тимләхре

Көсөн Ҫавал синче сәкленнө шыв хәрәници туулын ёслесе кайни әв тери сибеч ыйтәвө татса парә, паләртә Правительство ертүси ку обьектарда пүнә май. Әна 2013 үзүтә хута яма паләртә. Хальпәхе күнта шыв татасын сооруженисен строительству пыраты. Сәклеменекен тәп корпуса шыва тасатаса резервуара әсатакан фильмесем, мәнүрү насус вырынаңчә. Насус станцийелле көтөләй түрәнәтарақан корпуса тума тытәнә. Плотинанан вицем үлән туса

пәтернә, кәсап вәл тинех шывлап проект палли чүхлә түлнә. Водо-водан пәрәхәсендә вәрман патне сити 750 метр хүнә.

Строительство обьектен хәкә 220 миллион тенкә, кәсап республика бюджетчелә пәхнә 98 миллион тенке ёссе хымалла. «Кунашал масштаблә проектта кашин регионнах мухтамна пултарайтам. Вәл халәха пахаләхә таса шывла тибәттерни сир пусне поселкора промышленно атапларта, районан инвестиция иләртүләхне ўстерье май парә», – тәр Олег Макаров.

Премьер-министр район пус-ләхе Анатолий Кузьминпа пәрле әвән пекех Вәрнарти хута тәп бухгалтер Светлана Тинукова тата К.Маркс яйләллә хүсәләхән тракторист Эдуард Абрамов.

Нумай алчаллә улт әмбәу семье үйрән хүсәләх тытыма в сүрт-йәр сәклиме таварыса памалла мар сәр участокне тибәненең иентегрекен сертификатлә пулчә. Есле чапа тухнай вун-вун ысы, район грамотисене тибәнәшкәрсем, тәп сценәнә ыйшәнч.

Вәрнарсене әвән пекех «Россельхозбанкан» Чайаш енри филиалын директоре Ирина Письменская, «Эверест» пәрлешүртүси Николай Герасимов, паллә енештә Праски Витти ўнер-быттисем саламларәп. Районти культура ушкәнәсем хаваслә юрә-кәвә парнелерәп.

Спортсменсене үзүр та хәратмарә

Акатуйан тәп вайий «Химик» стадионта иртә. Финала тухнә «Химик-Август» «Гардеец» командасен тәл пуләвәнне пәхнә май республикан Министрсен Кабинечен председателө Олег Макаров, район пүләхә Анатолий Кузьмин тата «Август» фирмән филиал директоре Владимир Свешников Вәрнар тәрәхъечи спорт атапләвә пирки калаңдәрәп, бассейн тәвас ыйтусене каларәп.

Химиксем стадионта матча сөнгерүп (4:2 шутла) бәспеләнәнән бәхәтта культура таны атапләнәнән спортын ытти тәбәсемле әмәртесем сарапләчәп. Ҫумар лүшкенине пәхмасларах волейболан вицем площаңды ыйшәнчкен тә сын таталмарә, вицем волейболистсендән хавалантарсах тәңәш. Хәрәпәнен тәвәтә командинчен мала ял хүсәләхән техникумен ёрбесем түрхәп, арсынсендән – мальт-ишкесем. Шахмат юсти – Вениамин Чернов. Кире пүккәнне чи нумай сәклеменеки – Мән Явашри Дмитрий Ястребов, армрестлингра чи вайти – Руслан Бойцов. Канат туртасыннан Шәнәр Ишек арсынсендән – Дима Яковлевна Роман Львов – выляса илчәп.

С.ЧИКМЯКОВА.

Ильфак Миахутдинов – Вәрнар район прокуроре

Раçеей Федерацииén Генералнай прокурорён приказёпе Вэрнэр район прокуратурине ертse пымза юстицие советникне Ильгак Фарефетдиновиç Мифтахутдинова шанنى. Сéнен прокурор хайян тивбэссеене 2011 сүлхү июнен 2-мëшэнчен пурнаçтама тыйтнан. Вайл прокуратура органесечене чылаат сут тимлет, саккунсене пурнапланение аасрхас тáрассипе тата граждансен прависен хүтэллэссине пүян опыт пухнай юрист.

Ильфак Гарефетдинович Комсомольски районенчы Урмада салинчы 1976 султа суралаш. 1998 султа Чаваш патшалай университечэн юридици фукультеттән веңреңс тухай, չаван пекех заочно майла экономика пәлләбәй илнә. Мантанах Президент администрацийн юридици пайиңче тиммән. Канашри районене хушинчики прокурорлы помощникенчэ. Чаваш Республикин прокуратуринче тата Шупашкарти Мускав район прокурорен алса помощникенче ёспенә. 2005 сүлтана – Комсомольски район прокурорен заместителе, 2007 султу июньтен – Шамәршә район прокуроре. Ҫак вәххәтра шаһнә должностенне хәйнә лайхән иченә кәнә кәтартна, аста ергүесе пүлнине сиргеппәтнә.

И.Мифтахутдинов семьеңлө, мәшәрепе ывәлпа хәр ўстепессө.

ЛИРИКАЛЛА ПОВЕСТЬ

Владислав
ПАСТУХОВ-АНАТКАС

Ан
хурлан,
шурă
хурăнам ..

(Малалли. Пүсл. 42–43, 47–53, 56–58, 62, 64-мөш номерсенче)

Качака Мишишине пыттарна кун Серегин реанимация палатасында быртып, пәр урипе вилемп алғаннан пүнлә-cke. Xäйенпурнаш тө сип тек татама пулттарна сабак вайкәт-ра, әна юн та, ал та паракансем сүйиенчек түләнман-килем пулсан, әнапа пулса тулатчә тет. Аппәшесем сәс ваксаварлар, сүтесе хәйсен таван иннен панине кাহа хә-тарса хәварнә сав хәрүшә самантра әна. Шаллә сәс сүйтименчә, арәмәт яман пуллас аңа. Юратын мәшәр-чен пәр сәмаш та, пәр ытлашши утам та иртсе кур-ман ысын сав вәл. Каирлаша йәплә чөлхеллә ысынсем каланы тәрәк, сав вайкәтта уйнан ылесе сүрәм вайкән-те түлман иккен, арәмәт пәр тәвәнан әңкүнне хут кү-пәк каламалла пүнлә тет-cke, астын күләцәр пүнләнәр, үкәлле уәрххине тара тыттарасран хәраса-шиклен-

...Сергей күчө умне Михаил Елкин сәнарә тухсанах вәл каласа панә күләш-анекдота аса илет. Хәй вәл, Каңак Миннишү, онкодай дырыниң шашы сөзле көрәнүй!

Чаки Миши, анекдот пирки ун чухча салпа каланчаче:
«Асты, Сергей Петрович, сакна. Выразим салпа
каласса?»: «Деньги любые ворота открывают!». Анекдоттән
төлп шүхшәй саккана... Укса пирки... е тата, -төмөччә, чи
юлаштинчен. - Аса илер-ха Кәстептін Иванов генилле
поэта, әйл «суртән» вилембэр «Нарспи» поэмән! Укса
пирки яйт да мәйнде каланчаче:

«Анчах вайїл этем те
Хай тёйчине паханать.
Укçапала зрехах
Сынна аßаран калараты...
Укçапала зрехшён сак хамар туспäхса сугас марччё...»

...Çak vâxâtra Sergey Sergeyinâ xâvârtpraх ун масар-
не ситсе чечек хурас, вил тâпти сине ларса ун шâпли пирк-
чи аса илкүсүүл чéлкап кичил. Пёлёт вâл сав масар-
чыңстине... Чâваш хâлхэп писателе Василий Алентей те
уятух, тâваш ялён масарчыңче ёмэрлêхе канлêх тунна...
«Василий Степанович Алентей валли те чечек кâшале
импеллэ...» — шутларой яй.

YACHTAREXY

Çेp ңинче этем
тұман ёc сүк тесcә.
Тарашуллә, яваплә
пұлнұран кирек
мәнне йывәр лава та
выրантан тапратма
пулат. Пёр шу-
хашлә қыңысем кାна
ытларах кирлә.
Анчах тә вәсем
паянни пурнаңса
саҳалтарах сав.

Иртеменкассинчи Александар Фирсован кил-сүрчө қыважхэнчи сарлака пёве аякранах қал-сүттән курдатын. Күлә тейён. Илеммәл вырәнта кайәк-кәшәк сасси хавасләпрах илтәнет, чунада сәклет.

— Пёвере кäçалхи пек шыв тулли пулнине тахсанах астумастäп, — терë төр Александру Мефодьевич хаш! сывласа ячё, таран шу-

Александр Мефодьевич. — Çак пёверх пулă тытса ла-
ракан çампăр вара шалт
тĕллентерес пăрарх. Ман ёс
мар тесе түркессен каларе.
Тепи таташканрахи: «Пёвине тата татса ярас
мар-и?» — терв. Хамар пур-
нанакан тăрăх ялемлĕ сан-
слăт кертессинен вара ка-
ки... явесе са?»

тасшан пулман: кирпë ти-
ме шутлă Син кăна килн. «Мăйнăн Халăспи Геннадий
Баранов пырса керсен вара
çамăллансан» сывласа ятăм.
Вăл хăйен тракторе, эпĕ
хамăннике кирлĕ материала
турттартăм», — каласăва
малалла тăсрë яп пулас-
лăхеен суннак чын.

«Знамя» кооператив еп-

Пәр шүхәшлә сыңсем

са яланын көтөс лармалла мар. Александр Фирсов шапти ёссын районты пайёз-
ним тимекен Владимир Күрицян та таван тавралाक илемпіл сән күртессине вай
хуннин палатрый. Иртемен-
кассичке - күшкамаштанд таңан
ялынч - вайл пәлтэр иккे
пәвне чавтарна. Тәсләх вы-
рәнне ытты ялсөнен пурдән-
санене тиесе күтартма
пулат. Вицәм сул ақа Мә-
ның Хәләптер Нинада Анал-
тойлий Порфирьевсен пуса-
рәнне ырласа Ҙүсөләх
урамде варринчи пәвнене
сәнбәр чавтарда ялынни-
сем укса пүхнә. Кашины
жемье пәрлехи кассаны 500-
шәр тенкі хынны. Тәрәшни
сүмбәг паха. Пәлтэр тиеп
санталәккә пәвнер шын типе-
ле ларман. Ҫавна пулла
сүүсөләх сәнбәг пахча
сүмсәк шәвәләнә

шуме, шавары.

Иртеменкассисен Александр Фирсов мәнлаңсанмала, әна тав тумалла. Вәл хайшән мар, сүтә малаш-лайшән тимлет-шке. Александр Медфөдоревич анкарты хысечиң пәвеге йөркене көрткеслине те хыйт тәрәшән. «Тәлеммеләле астана, ёслеме юратакан сын вәл Александр Фирсов. Сләпарты те, сващикте, электрикте хәбәк. Вәл харләрдәсепе, ях үсәләләргә организацийесене техника юсама та пулшатыш, — терәп сүллахи вайхатра Иртеменкассинче пурәннакан Анатолий Данилов. — Пүнтәрүллә пүннардан Александр Медфөдоревича хаш-пәрисем їмсанасы, әнә темпеттәр калаң. Хай-на ура хурсассан та хастар ысы ыра ёс тума маллапхан төләкән.

тальпанать».
Александр Фирсов ёсчын, сатур ын пүннине Мән Тұрхан ял тәрәпкүн пүсләде Валерий Петров та ырәплесте каларә. «Александр Мефодьевич сәршынан ван чан-чан гражданниә. Үн пек пүсарулла ысынен ытларах пүчтәр», – паләттөр вәл.

Александр Мефодьевич չут շանդական ճանճան տսե ւալ կաշնի շուախ ինքածս լարտայ, կաշալ ավ խրան խնավեսե-նե շերտնե.

ВИÇÇЕМËШ СЫПАК

Çурмаран касалын улма пек.
Ялыт самдәксен юрчинчен.
Ниепле те хәттәлаймasta Сергей Серегин капланса
пнен шүхшәнсөн. Җаплах шүрә һәркән умәнчe тárьа
лар. Таран шүхшәнша путныш... «Мән калан, хәй патне маг-
текех турттыш-çеке. Укса та, ылтାн та, пүянлә та кирлә-
рне те. Тенәр тесен, укса вәл хут татки ҹес һәнтә, ан-
хы үккашар та пурлана çук. Яласалан жәх те ыңртсах
турттыш-çеке... Акай ҹирәм сүл каялла пәр нуспа пәр куруп-
шәрпән килетчэ. Паянжын күн вара, пәр курупка вунч-
неке ҹитрә вәт. Вәт пурнаң-тák, пурнаң! Хәрәрәмтә те,
и тәкүдә чирепе чирепе. Пүриң синчен те, таxсан
түннине тә манса касаңсә аләпчиң».

Ахалтэн каламан-тәр халәхра: «Үкә тесен шапа та
лине тәşnä». Тепәр тәрлә каланине те илтнә вәл: «Үкә
тесен шапа алпине үкә мар, ик урине те тәşnä».

Мәнле кәна шухаш асаплантармасъ алла қулхи ар-
ызы?

«Сирэм сүл нэрлее пурантамар,— хайеннэ хай калага— Сергей. — Нивушлэ юратман эсэ мана? Час-часах лягтэн: «Чөрөрен тухакан юрату нэрре кэна пулать... эх — манан таса юрату», — тесе. Тен, чэннинэх, ман шалсан усекчны ачаалхлаа ар хөрүүлэхээ цүхки-чижни вэтрэ-ши сана манран?» Сильва, Сильва, кэсэл түкүү типпе те парэнмарэ, цэвэне нер тумлам сумэр мэрэл пулсан та.

